जीवांचीही हेच स्थिति । होते जेव्हां भ्रमनिवृत्ति ॥
रज्जू किरण आणि शुक्ति । आभासा मुकती तत्काळ ॥ ८४ ॥
शुक्त्यज्ञान तेंच रजत भान । रजताज्ञान तेंचि शुक्तिज्ञान ॥
भ्रम निवृत्तिकाळीं रौप्यावसान[1] । शुक्तिकाविज्ञान निर्मळ ॥ ८५ ॥
अन्योन्य मोहाचें हें लक्षण । ज्ञानदीपाचें करा उजळण ॥
अज्ञानमळा करा क्षालन । निर्दाळण तैं प्रतिभासा ॥ ८६ ॥
जन्म मृत्यूचा नसता बंध । असता किमर्थ मोक्षनिर्बंध ॥
वेदांता आम्हा काय संबंध । मग हा प्रबंध कायसा ॥ ८७ ॥
आहे मी बद्ध व्हावें निर्मुक्त । ऐसा जो दृढ निश्चयासक्त ॥
तोच येथील अधिकारी फक्त । न युक्त अत्यंज्ञ[2]वा[3] तज्ज्ञ[4] ॥ ८८ ॥
बद्धचि नाहीं कैंची मुक्ति । हे तो आहे वस्तुस्थिति ॥
बद्धमुक्तता गुणसंगातीं[5] । आहे प्रतीति अवघियां ॥ ८९ ॥
द्वितीयाचा अभाव जेथें[6] । बांधी सोडी कवण कवणातें ॥
कोणीहीन बद्ध वा मुक्त तेथें । द्वैत अद्वैतें गेलिया ॥ ९० ॥
दिन रजनी हे प्रकार । उत्पादी काय दिनकर ॥
हा तो दृग्दोषव्यवहार । दिवाकर अलिप्त ॥ ९१ ॥
मी एक कर्ता मी भोक्ता । हा अभिमान धरूनि चित्ता ॥
स्वर्ग नरक सुखासुख[7] अनुभवितां । वासनासक्तता वाढते ॥ ९२ ॥
आत्मा नित्यपुराण शाश्वत । जन्मनाशादि विकारवर्जित ॥
ॐकाराक्षरप्रतीक[8]वंत । अनाद्यनंत संतत जो ॥ ९३ ॥

१ रुप्याचा शेवट म्हणजे रुपे दिसेनासें होतें. २ अत्यंत अज्ञानी ३ अथवा ४ पूर्णज्ञानी ५ सत्व रज तम या त्रिगुणांशीं समागम झाला म्हणजे ६ यत्रद्वितीया भिन्निदेशतः स्यात् ७ सुखदुःख ८ अवयव निशाणी प्रतिमा.

जया [illegible] देहीं आत्मदृष्टी । त्यें निराळा निराळी सृष्टी ॥
तयास आत्मज्ञानाची कधीं । परामृष्टि कायेना ॥ ९४ ॥
शब्दादि सर्वेंद्रियांचा लय । करा मनीं व्हा कृतनिश्चय ॥
त्या मनाचा करा क्षय । द्या ठाय बुद्धीचा ॥ ९५ ॥
प्रकाश स्वरूप जे ज्ञानबुद्धी । मनासि तेथें लावा समाधी ॥
मनासह सर्वेंद्रियसमृद्धि । एका स्वाधीन बुद्धीच्या ॥ ९६ ॥
घटासि आद्यकारण माती । इंद्रियांबुद्धि तैशाच रीति ॥
ते तयांची नित्य स्थिति । ऐसी हे व्याप्ति बुद्धीची ॥ ९७ ॥
बुद्धी निजव्यापकपणें । व्यापी मनादि सकळ करणें ॥
बुद्धीस महत्तत्वीं निरविणें । महत् समर्पणें आत्मत्वीं ॥ ९८ ॥
ऐसाच करितां समाहार । होय आत्मस्वरूपनिर्धार ॥
मगरजतमृगजळसर्पाकार । दृग्विकार केवळ ते ॥ ९९ ॥
तो हा अशेष विशेष रहित । जन्मापक्षयविवर्जित ॥
यद्दर्शनेंवीण नाहीं स्वहित । साधू सतत बोलती ॥ १०० ॥
कार्य मात्रास आहे कारण । आत्मा स्वयंभू निष्कारण ॥
पुराऽपि नव हा पुराण । बुद्धिहीन स्वभावें ॥ १०१ ॥
आकाशवत् अविछिन्न । जन्मविनाश विलक्षण ॥
ॐ प्रणव जयाचें आलंबन । निरालंबन निष्कलजो ॥ १०२ ॥
परब्रम्हतें ज्ञातव्य । अपरब्रम्हतें प्राप्तव्य ॥
ॐ तत्प्रतीक ध्यातव्य । उपासितव्य सर्वदा ॥ १०३ ॥

---

१ शरीर हा आत्मा हीच ज्याची दृष्टी आहे तो २ परामर्ष ३ इंद्रियें. ४ समष्टी सर्वव्यापीईश्वरतत्व ५ नाश ६ पूर्वीही नवा. त्रिकालाबाधित. ७ पंक्तीकंटील ८ आधार. आश्रय.

सर्व वेदांचें जें सार। प्रणवस्वरूप तोच ॐकार ॥
तयाचा सार्थ जो निर्धार। तोच विचार महावाक्याचा ॥१०४॥
वेदस्वयें जें प्रतिपादिती। जें अतिप्रयत्नें जन संपादिती ॥
यदर्थ ब्रम्हचर्य आचरिती। म्हणती ॐपद तयासीं ॥ १०५ ॥
असो तया पदाचा आक्रम। करूं जातां जरी दुर्गम ॥
तरी तें अभ्यासियां सुगम। होतां परम गुरुकृपा ॥ १०६ ॥
इंद्रिया माजील जीं स्थूल परम। तेथून धरितां अनुक्रम ॥
आदरितां सूक्ष्म [illegible]। साधे अविश्रम सधका ॥१०७॥
तें हें ॐ शब्दवाच्य अक्षर। सकळ तपाचें जें सार ॥
उच्चारमात्रें स्फुरे अर्थसार। साक्षात्कार आवर्तनें ॥ १०८ ॥
अविपरिलुप्त चैतन्य। वृद्धिक्षय विकारशून्य ॥
ऐसा आत्मा जाणील तो धन्य। भक्त अनन्य सद्गुरूचा ॥१०९॥
अध्यात्म अधिभूत अधिदैव। त्रिविध तापीं तापले जे सदैव ॥
ते कैंचे भोगिती हें सुदैव। वैभव हें एक संतांचें ॥ ११० ॥
अविद्येपोटीं उपजे संसृति। त्या पासोन व्हावया निवृत्ति ॥
साधन जें ब्रम्हात्मैकत्व वृत्ति। तयाची प्राप्ति ये ठायीं ॥ १११ ॥
विषय कल्पना शून्य स्थिति। अहं ब्रम्हास्मीतिवृत्ति ॥
या महावाक्याचीया आवृत्ति। बुद्धि प्रवृत्ति होईल जें ॥ ११२ ॥
गुरुवचन शास्त्र प्रतीती। अंतर्बाह्य करणवृत्ति ॥
मनासह उपरमा पावती। आत्मसंवित्ति लाभे तें ॥ ११३ ॥

१ सर्व व्यापी. २ सदां

तैंच सम्यग्दर्शन प्राप्ति । विपर्यासादि जड निवृत्ति ॥
तुटे अविद्यादि हृदय ग्रंथी । होय अव्यक्तीं प्रविष्ट ॥ ११४ ॥
कवडशांतील अतिसूक्ष्म कण । तयाहूनही सूक्ष्म प्रमाण ॥
तया अणूहूनही आणीयान ॥ आत्मानुमाननिर्धार ॥ ११५ ॥
मोठ्यांत मोठें ब्रम्हांड जाण । त्याहूनही आत्मा महीमान ॥
परी हें सर्व सापेक्ष प्रमाण । आत्मा प्रमाणातीत तो ॥ ११६ ॥
सूक्ष्मत्वें अणोरणीयान । महत्वें महत्परिमाणवान ॥
एवं नाम रूपादि केवळ उपाधी जाण।आत्मापरिपूर्ण निरूपाधिक११७
आत्म्यास ना जन्म ना मरण । नाहीं तयासी मूलकारण ॥
अजनित्य शाश्वत पुराण । सहज निर्धारण दुर्गम ॥ ११८ ॥
ॐकार प्रतीक जें ब्रह्म । तेंच त्याचें स्वरूप परम ॥
आगमनिगमांसही दुर्गम । तें काय सुगम सर्वत्रां ॥ ११९ ॥
जया निर्धारितां वेद थकले । तपस्वी वनवासी झाले ॥
उपनिषदीं हात टेकिलें । कोणा न झालें निदान ॥ १२० ॥
पावावया आत्मस्वरूपाचिया ठावा । अभेददर्शी आचार्यचि व्हावा ॥
तदितरांचा कोण केवा । रिघावा न तेथें तार्किका ॥ १२१ ॥
केवळ तार्किका न येथें थारा । भ्रमावर्तीं फिरले गरगरां ॥
आगम आचार्यावीण इतरां । स्थिरावेना तत्वबुद्धी ॥ १२२ ॥
स्वबुद्धिकल्पनेचे अनंत वारे । न चुकविती लखचौऱ्यांशी फेरे ॥
आगम आचार्यद्वु एकचि पुरे । मग तम नुरे लवलेश ॥ १२३ ॥

१ अणूहून बारीक-अतिशय सूक्ष्म. २ मोठें व प्रमाणपलीकडे. ३ सूक्ष्माहून सूक्ष्म.

तैंच सम्यग्दर्शन प्राप्ति । विपर्यार्थादि जड निवृत्ति ॥
तुटे अविद्यादि हृदय ग्रंथी । होय अव्यक्तीं प्रविष्ट ॥ ११४ ॥

त्रसरेणूंतील अतिसूक्ष्म कण । तयाहूनही सूक्ष्म प्रमाण ॥
तया अणूहूनही आणीयान ॥ आत्मानुमाननिर्धार ॥ ११५ ॥

मोठ्यांत मोठें ब्रम्हांड जाण । त्याहूनही आत्मा महीमान ॥
परी हें सर्व सापेक्ष प्रमाण । आत्मा प्रमाणातीत तो ॥ ११६ ॥

सूक्ष्मत्वें अणोरणीयान । महत्त्वें महत्परिमाणवान ॥
एवं नाम रूपादि केवळ उपाधी जाण।आत्मापरिपूर्ण निरुपाधिक११७

आत्म्यास ना जन्म ना मरण । नाहीं तयासी मूलकारण ॥
अजनित्य शाश्वत पुराण । सहज निर्धारण दुर्गम ॥ ११८ ॥

ॐकार प्रतीक जें ब्रह्म । तेंच त्याचें स्वरूप परम ॥
आगमनिगमांसही दुर्गम । तें काय सुगम सर्वत्रां ॥ ११९ ॥

जया निर्धारितां वेद थकले । तपस्वी वनवासी झाले ॥
उपनिषदीं हात टेकिलें । कोणा न झालें निदान ॥ १२० ॥

पावावया आत्मस्वरूपाचिया ठावा । अभेददर्शी आचार्यचि व्हावा ॥
तदितरांचा कोण केवा । रिघावा न तेथें तार्किका ॥ १२१ ॥

केवळ तार्किका न येथें थारा । भ्रमावर्तीं फिरेल गरगरां ॥
आगम आचार्यावीण इतरां । स्थिरावेना तत्वबुद्धी ॥ १२२ ॥

स्वबुद्धिकल्पनेचे अनंत तारे । न चुकविती लखचौऱ्यांशी फेरे ॥
आगम आचार्यदु एकचि पुरे । मग तम नुरे लवलेश ॥ १२३ ॥

---

१ अणूहुन बारीक अतिशय सूक्ष्म हें मोठें हें प्रमाण पलीकडे सूक्ष्माहून सूक्ष्म

इतरांस साधे जें बहु सायासें । तेंच साधील तो अल्पायासें ॥
जो दृढ धरि त्या सद्गुरूचें कासे । तया प्रकाशे सद्विद्या ॥१२४॥
सकार्य अविद्या जेथ सरे । सच्चिदानंद स्वरूप स्थिरे ॥
स्वस्वरूप स्थिति अवतरे । मोक्ष दुसरें नाम त्या ॥ १२५ ॥
हेंच जीवाचें अत्यंत अभीष्ट । यदर्थ करिती बहुत कष्ट ॥
जें निरंतर ब्रम्हयोगनिष्ठ । अंतर्निष्ठ सर्वदा ॥ १२६ ॥
स्वरूपीं होतां चंचळ । उठे विषयाची खळबळ ॥
झालिया स्वरूपीं निश्चळ ॥ येई विकळता विषयांतें ॥ १२७ ॥
स्वरूपीं जो विमुख । विषय तया सदा सन्मुख ॥
तोच होतां स्वरूपोन्मुख । विषय मुख फिरविती ॥ १२८ ॥
मोक्षमात्राचीच इच्छा करी । अन्यार्थीं निरीच्छ अभ्यंतरीं ॥
इह परत्रार्थ तृष्णालेश नधरी । तोच अधिकारी मोक्षाचा ॥ १२९ ॥
यांतील जो एका लक्षणें ऊणा । मुमुक्षू नव्हे तो स्पष्ट जाणा ॥
तो केवळ मुमुक्षूचा बहाणा । जैसा काणा देखणा ॥ १३० ॥
अहंकार गळाल्या वीण । न होतां लोभाचें निर्मूलन ॥
न होतां मन निर्वासन । ब्रम्हज्ञान ठसेना ॥ १३१ ॥
देहात्म बुद्धि हेंच भ्रांती । बंधासि कारण आसक्ति ॥
सोडा विषय कल्पना स्फूर्ति । ब्रम्हप्राप्ती हातीं ये ॥ १३२ ॥
निर्विशेष परब्रम्ह । साक्षात्कारा ये कठीण कर्म ॥
सविशेष निरूपण हेंचि वर्म । हाचि धर्म धीमंदां ॥ १३३ ॥
आत्मा गूढ सर्वाभूतीं । हें तत्व जाणती वेदांती ॥
परी याची सर्वत्र अनुभूती । ऐसी प्रतीति कैसेनी ॥ १३४ ॥

आधीं लागे चित्त शुद्धि । वरी सूक्ष्म कुशाग्र बुद्धि ॥
तेव्हांच प्रकटे हा त्रिशुद्धि । कृपा समृद्धि स्वयमेव ॥ १३५ ॥
आत्मा नित्य अविकृत । आत्मविद तो शोकरहित ॥
तोच धैर्यवंत धीमंत । भवनिर्मुक्त तो सदा ॥ १३६ ॥
येथ न चले प्रवचन युक्ति । किंवा ग्रंथार्थधारणा शक्ति ॥
अथवा वेद श्रुति व्युत्पत्ति । कांहीं उपपत्ति लागेना ॥ १३७ ॥
आत्मानित्य अविकृत । शरीर अनित्य अनवस्थित ॥
हें जाणोनि साधे जो स्वहित । विहिताविहित दक्ष तो ॥१३८॥
आत्मज्ञानी सदा निर्भय । एकींएक अद्वितीय ॥
दुजेपणाचा पुसिला ठाय । शोकात्यय दृष्ट फळ ॥ १३९ ॥
आत्मा जरी दुर्विज्ञेय । नातुडे प्रवचन श्रवणें ठाय ॥
केवळ मेधा करील काय । तरीही सुविज्ञेय उपायें ॥ १४० ॥
जो स्वयें सर्वत्र निष्काम । आत्मज्ञानैकमात्रकाम ॥
ऐसा जो आत्मया प्रार्थी सकाम । तयासचि परम लाभ हा ॥१४१॥
श्रवणादिकाळीं तोच मी आहें । ऐसिया अभेद दृष्टी जो पाहे ॥
हेंच अनुसंधान जयाचें राहे । आत्मा अनुग्रहें वरी त्या ॥१४२॥
सदादुश्चरितासक्त । अशांत आणि असमाहित ॥
नाहीं जयाचें एकाग्र चित्त । तया हा अप्राप्त ज्ञानिया ॥ १४३ ॥
श्रुतिस्मृति प्रतिपादित । करी जो विहित त्यागी अविहित ॥
जयाचें नित्य समाहित चित्त । आत्मा अंकित तयाचा ॥ १४४ ॥

१ अवस्थिति रहित. २ योग्यायोग्य. ३ शोकनाश. ४ प्रचुर. पुष्कळ ५ अस्थिर

दुश्चरिता पासावजो विरत । आचार्यगुरु पदीं जो विनत ॥
फलाची इच्छा जयाची निवृत्त । तयासीच प्राप्त हा आत्मा ॥१४५॥
न होतां विषयीं निष्काम । न होतां केवळ आत्मकाम ॥
न होतां सकळवृत्तिविराम । आत्माराम दुर्गम ॥ १४६ ॥
पाहूनि जिज्ञासूच्या तपा । स्वयें आत्म्यास उपजेल कृपा ॥
तैंच प्रकटी निजस्वरूपा । गुरुवीण सोपा नव्हेच ॥ १४७ ॥
तरी स्वरूपप्राप्त्यर्थ साधकें । करावीं श्रवणमननादिकें ॥
अभेदभावानुसंधाननिकें । तरीच सुखें आत्मलाभ ॥ १४८ ॥
प्रपंच हा अज्ञानमय सारा । अज्ञानमूलक तयाचा पसारा ॥
ज्ञानावीण मोक्षास थारा । नाहीं जरा हें समजा ॥ १४९ ॥
अनुमान आणि युक्तिप्रभव । हा तो शास्त्राचा अनुभव ॥
प्रपंच नाशींच ज्ञानोद्भव । असंभव अन्यथा ॥ १५० ॥
महात्मा हो का पामात्मा । जीवात्मा तोच परमात्मा ॥
हें जाणून वर्तेल तो महात्मा । अभेदात्मा तो एक ॥ १५१ ॥
ब्रम्हात्मैकत्व विज्ञान । हेंच ज्ञानाचें पर्यवसान ॥
झालिया एकदां आत्मज्ञान । समस्त अज्ञान मावळे॥ १५२॥
आत्मज्ञान होतां पुरे । अवगंतव्य मग कांहीं नुरे ॥
करतलगत वस्तुजात सारें । साक्षात्कारें तयासी ॥ १५३ ॥
आत्मविज्ञानाचें फळ । संसार निवृत्ति अविकळ ॥
परमानंद प्राप्ति तात्काळ । तया सुकाळ मोक्षाचा ॥१५४॥

1 जाणणें.

आत्याणूस्याहून सूक्ष्मतर । महताहून महत्तर ॥
हा तो सर्व व्यापकता प्रकार । बुद्धिगोचर करावया ॥ १५५ ॥
तो स्वयें सूक्ष्म ना महत । तरतम भाव तेथें कल्पित ॥
तो तों आब्रम्हस्तंब पर्यंत । परिपूरित चराचरीं ॥ १५६ ॥
तें हें अनिर्वचनीय संत । बुद्धींत व्हावया संकलित ॥
वाचेनें करिती मर्यादित । अमर्यादित जें स्वयें ॥ १५७ ॥
केवळ बुद्धि वैभवाचे योगें । खरें वर्म हातीं न लागे ॥
साधू सत्गुरू संत संगें । सेवानुरागें तत्प्राप्ति ॥ १५८ ॥
ब्रम्ह निरूपण काय थोडें । पोथ्या पुस्तकीं भरलें रोकडें ॥
परी सद्गुरू कृपा जों न घडे । हातीं न चढे कल्पांतीं ॥ १५९ ॥
नित्य नैमित्तिक कर्माभावीं । शुद्धसंस्कारयुक्त जों मन नाहीं ।
तोंवरी ब्रम्हानुभव पाही । मुळींच कांहीं नागवे ॥ १६० ॥
ब्रम्ह केवळ नित्य व्यतिरिक्त सर्व अनित्य ॥
दृश्य जाता नाहीं सातत्य । सत्यसत्य त्रिवाचा ॥ १६१ ॥
ब्रम्हाचा वक्ताही दुर्मिळ । तैसाच दुर्लभ श्रोताहि निर्मळ ॥
परी प्रेमळ आणि अनुभवसीळ । सद्गुरू विरळ लाधाया ॥ १६२ ॥
ब्रम्ह काय वादेवर मिळे । गिरीकंदरीं जे जे दडले ॥
यम नियमीं जे अडकले । गढले ध्यान धारणीं ॥ १६३ ॥

---

१ मोठा, त्याहून मोठा अशी जी जाणीव ती आस्तितत्व. ३ सर्वपासून होणाऱ्या कृपेनें ४ हातीं लागत नाहीं. ५ सततपणा व्याप्ती.

त्यांनाही न होतां गुरुकृपा। येईना जें ब्रम्ह रूपा ॥
तें तुजसम या लोभ स्वरूपा। आतळे बापा कैसेनी ॥ १६४ ॥
जयास उदंड द्रव्यासक्ति। तयास ब्रम्हज्ञान प्राप्ती ॥
नघडे कधींही कल्पांतीं। गांठ निश्चिती बांधावी ॥ १६५ ॥
करितां परमार्थ श्रवण। करी विषयांचें चिंतन ॥
आणि प्रपंचाचें निदिध्यासन। मग साक्षात्करणही तैसेंच ॥१६६॥
मळविक्षेप आणि आवरण। ऐसें त्रिदोषी अंतःकरण ॥
निष्काम कर्म मळ निर्मूळन। विक्षेप क्षालन उपासना ॥ १६७ ॥
सकर्म आणि उपासना करितां। परिपक्वता येते कर्त्याचे चित्ता ॥
मळ विक्षेप निर्मूळ होतां। आवरण शेषता राहतें ॥ १६८ ॥
तें हे सर्वानर्थबीज आवरण। नासून जातें प्रगटतां ज्ञान ॥
होता रवि प्रकाशमान। जेवी निरसन तिमिराचें ॥ १६९ ॥
सत्यज्ञानानंतादि लक्षणीं। वर्णिले जे वेदांतविचक्षणीं ॥
तें ब्रह्म ज्याचा तोच जनीं। होतां ज्ञानी विलसतें ॥ १७० ॥
थोडा अंधार थोडें चांदणें। एकला पांथस्थ रानीं चालणें ॥
विचकला स्थाणू तस्कर भेणें। लपला तेणें तियेंच ॥१७१॥
एकला मी जवळी पैसा। तो तर टपला वाटपाड्या जैसा ॥
आतां करावा विचार कैसा। नये भरवसा जीवाचा ॥ १७२ ॥

---

१ वेदांत निष्णात [illegible] २ तुटलेल्या झाडाचें मागें राहिलेलें खोड. ३ चोर [illegible] त्याच्यावर चोरटी भावना झाली आहे तें [illegible]

तोंच टुरूनि दीप गेला । प्रकटतां स्थापूरी पाशी ... ॥
विरली त्याची भीतीग्रस्तता । कळली ती आभासतां चोराची ॥ १७३

असो आतां या प्रासीसीं । निवेदिलें व्यत्यय श्रोतयांसी ॥
पुढील अध्यायीं श्रेयार्थियासीं । श्रेय प्रकाशील निजरूप ॥१७४॥

हेमाड साई पदीं लोळे । वाचेस येईल तैसें वरळे ॥
साईकृपा जें जें चावळे । परिसोत भोळे भाविकतें ॥१७५ ॥

इति श्री संतसज्जन प्रेरिते । हेमाडपंत विरचिते ॥
साई समर्थ सच्चरिते । ब्रम्हज्ञान कथनं नाम ॥ १७६ ॥

षोडशोध्यायः

श्री सद्गुरु साईनाथार्पणमस्तु । शुभं भवतु ॥

"सत्य संकल्पाचा दाता भगवान"

या वचनांत जो सत्यार्थ आहे तोच गतांकीं निर्देशिलेल्या आमच्या संकल्पांत होता असा आमचा प्रामाणिक समज आहे. सर्व बाजूनीं पूर्ण तयारी असतां, श्रीसाईलीलेवर अगदींच अनपेक्षित व अतर्किक असा एक घाव पडला व त्यामुळें ती भस्मसात होते कीं काय अशी भीति उत्पन्न झाली. तो इतिहास मनोरंजक तर नाहींच पण उलट उद्वेगजनक आहे, म्हणून त्याची वाच्यता न करणें बरें. परंतु आमचा संकल्प सत्य असल्यामुळें, त्यांतूनही श्री साईलीला निभावून, त्याचें दृश्य फल हा जोड अंक वाचकांच्या हातीं देण्याचें भाग्य आम्हांला लाभलें आहे. या पुढें दर महिन्यास एक जोड अंक नियमितपणें निघेल व चालू वर्षांत पांचवें व सहावें वर्ष पूर्ण करण्यांत येईल. कालाची विसंगतता भासूं नये म्हणून अंकांवरील महिना व साल वगळून फक्त वर्षानुक्रम व अंकानुक्रम देण्याचा नवा उपक्रम केला आहे. पुढील अंकांत हेमाडपंतांचें श्री साईसच्चरित पूर्ण होऊन, नंतरच्या अंकांत महाराजांचें गद्यचरित्र क्रमशः प्रसिद्ध होईल.

रामनवमीच्या उत्सवाचा कार्यक्रम

सालाबादप्रमाणें श्री सच्चिदानंद सद्गुरु आधुनिक संतचूडामणी समर्थ **श्री साईबाबा** (संस्थान शिर्डी) यांचा श्रीरामजयंतीचा उत्सव गुरुवार ता. २९-३-२८ रोजीं होणार आहे. तरी समर्थांच्या भक्त मंडळींनीं व मोक्षेच्छुजनांनीं निजहितार्थ महाराजांच्या पवित्र दर्शनासाठीं व तीर्थप्रसादासाठीं आपल्या मित्रमंडळीसह अवश्य येण्याचें करावें.

कार्यक्रम.

बुधवार ता. २८-३-२८, श्रींची स्थापना, दुपारीं कीर्तन.
गुरुवार ता. २९-३-२८, अभिषेक, जन्मोत्सव, ब्राह्मणभोजन व सायंकाळीं निशाणांची मिरवणूक.
शुक्रवार ता. ३०-३-२८, मुलांच्या कुस्त्या, कीर्तन, रात्रीं रथाची मिरवणूक व दारुकाम.
शनिवार ता. ३१-३-२८, कीर्तन, रात्रीं पालखीची मिरवणूक.
रविवार ता. १-४-२८, काला व तीर्थप्रसाद.

संस्थानतर्फे सकल संतांचा चरणरज

दासगण.

खालील पुस्तकें आमचेकडे मिळतील.

श्रीसाईनाथ सगुणोपासना कि. [illegible] ह. भ. प. दासगणुकृत-संतलीलामृत कि. १॥ रु. भक्तलीलामृत १॥ रु. व भक्तिसारामृत कि. ३॥ ट. ख. शिवाय.

गो. र. दाभोळकर ५ सेंट मार्टिन्स रोड, वांद्रें मुंबई नं २०

श्री साईनाथ भजनमाला, श्रीमति सावित्रीबाई तेंडुलकर, रंगाऱ्याची चाळ वांद्रें येथें मिळेल.

सर्व प्रकारचे मेंदूचे विकारांवर आग्रण व मानसिक श्रम करणाऱ्यांस अत्यंत उपयोगी.

नकलेबद्दल] ब्राह्मी तेल [सावध रहावें.

बाळबाळंतिणीकरितां औषधें

वाळंत काढा नं. १ पहिल्या दहा दिवसांचा [illegible] वाळंत काढा नं. २ दहा दिवसांनंतर [illegible] बाळकडू-मुल जन्मल्यापासून देण्यास योग्य [illegible] कुमारी आसव लहान मुलांकरितां [illegible]

सतत २५ वर्षें लोकादरास पात्र झालेलें कोणत्याही ऋतुंत घेण्यास योग्य अत्यंत मधुर व आरोग्यदायक

एक रत्तल १।१। [illegible] } द्राक्षासव { अर्धा रत्तल [illegible]

दीड रत्तल [illegible] [illegible]

शिवाय आमचे कारखान्यांत [illegible] आसव [illegible] वगैरे ५०० वर औषधें तयार [illegible] प्रकृतीमान भरून पाठविण्याकरितां [illegible] आण्याची तिकिटें आलीं असतां पाठवूं.

दत्तात्रय कृष्ण साडवदस [illegible]

[illegible]

टे. नं. ८७०२४ X २२३ [illegible]

हें पुस्तक श्रीलक्ष्मीनारायण छापखाना [illegible] येथें अनंत आत्माराम [illegible] छापलें.

[illegible]

श्री साईलीला

मासिक पुस्तक.

वर्ष २ रें.] ज्येष्ठ शके १८४६ [अंक ३ रा.

संपादक:— [illegible] गणेश [illegible]जनी.

प्रकाशक:— [illegible]

श्री साईलीला कचेरी [illegible] बी. बी. रेल्वे.

अनुक्रमणिका.

महाराजांचे अनुभव	२४९—
स्फुट विषय	२१७—
श्री साईसच्चरित	३०५—

सालमजकुरीं गुरुपौर्णिमेनिमित्त शिर्डी येथील कार्यक्रम ठरला आहे.

१५ जुलई (मंगळवार) संस्थान कमीटी मीटिंग
४ वाजतां.

१६ जुलई (बुधवार) श्रीची पूजा व प्रसाद पुर
दुपारीं; भक्तमंडळीची सभा तिसरे
रथ रात्रौ ९ वाजतां.

१७ जुलई (गुरुवार) गोरगरीब लोकांस भोज
आणि भजन; चावडींत पालखी नेणे.

१८ जुलई (शुक्रवार) काला (सकाळीं)

Extracts from Shirdi Diary of the Hon'ble Mr. Ganesh Shrikrishna Khaparde, Advocate, Umraoti.

Pages 1—2 5-12-1910.

We reached Shirdi about 4 p. m. We put up in the Wada built for the convenience of people by R B. Sathe. Madhavrao Deshpande was very obliging and helped us and treated us like guests. There are in the wada Tatyasahib Nulkar with his family, Bapusahib Jog and Babasahib Sahasrabuddhe. We all went to see Sayin Maharaj soon after our arrival. He was in the Musjid. After salutation I and my son offered the fruits brought by us and gave some money at his request. The Sayin Saheb then said that he has not been well for the last two years and more, that he used to eat only barley cake and take a little water. He showed his foot and pointed to a small sore, said it was the stringworm, that it was extracted but the string snapped and then it reappeared and so on. He said he heard that it would not be well with him till he went to his native town. He said he kept it in view but that was all, he cared more for his people than even for his own life. He said he found no rest as people troubled him. It could not be helped. Then he told us to withdraw which we did. Towards evening he passed by the Wada, and we went and saluted him. I and Madhavrao Deshpande were together. After we saluted, he said "Go to the Wada and sit quiet." So I and Madhavrao returned. We all sat talking. They have many miracles to relate.

Pages 3 6-12-1910.

In the morning I had a walk and after bath we all saw Sayin Maharaj going out with an embroidered big umbrella held over his head. Later on we went to Musjid. Sai Baba appeared to be somewhat excited. Then he got up, distributed the food accumulated there, and after giving Udi—ashes-requested us to withdraw. We did so. The midday meal was not served till nearly half past two in the afternoon. After it we sat talking, saw Sayin Maharaj in the evening when he came out for a walk. Later on we went to the Chavadi where Sayin Maharaj sleeps tonight. He was accompanied by the Umbrella of State, Silver stick, Chavaris and fans etc, etc. The place was tastefully lighted. The lady, who is known as Radhakrishna came out with lights. I saw her from a distance. Madhavrao Deshpande said he would be away tomorrow and return the day after. He asked for and obtained Sayin Maharaja's permission to go.

Pages 4 to 6 7-12-1910.

In the morning, after my prayer, Mr. Bala Saheb Bhate, who is a retired Mamlatdar, came to the Wada and sat talking with us. He has been staying here for some time and has a peculiar kind of calm on his face. We saw Sayin Maharaj as he was going out and went to him in the musjid in the afternoon I, Babasaheb Sahasrabuddhe, my son Baba, Bapusaheb Jog and children went together and sat there. Sayin Maharaj appeared to be in good humour. He asked Babasaheb Sahasrabuddhe whether he came from Bombay. Babasaheb replied

in the affirmative. Babasaheb was then asked whether he would return to Bombay. He again replied in the affirmative, but added that he could not be certain of remaining there as it would depend on circumstances. Sayin Maharaj remarked "Yes. It is true, you have many things on hand and have to undertake more. You should remain here some four or five days. You will be here, you should see for yourself. The experiences gone through are real. They are not fanciful. I was here thousands of years ago." The Sayin Maharaj turned to me and started on apparently a new track. He said "This world is funny. All are my subjects. I look upon all equally, but some become thieves and what can I do for them? People who are themselves very near death desire and make preparations for the death of others. They offended me a great deal. They hurt me a good deal, but I said nothing- I kept quiet. God is very great and has his officers everywhere. They are all powerful. One must be content with the state in which God keeps him. But I am very powerful. I was here eight or ten thousand years ago." My son asked him to tell a story as he told him before. Sayin Maharaj asked what story it was. My son replied that it was a story about three brothers who went to a Musjid. One of them wished to go out and beg. The others did not want him to do that, on the ground that the food obtained by begging would be impure and would pollute their chowka. The third brother replied that if the food poilt the chowka his legs should be cut off &c. &c

Sayin Maharaj said it was a very good story. He would tell another when he was in the humour. My son said he did not know when the thing would happen, and if the humour recurred after he left, there would not be much use. Thereupon Sayin Sahib told him that he should rest assured that the story would be told before he left. I asked him why he was angry yesterday and he replied that it was because the Teli said something. Then I asked why he cried out "Do not beat Do not beat" today at the time of the distribution of food, and he replied that he cried out because the Patil family was quarrelling and divided among themselves. Sayin Sahib spoke with such a wonderful sweetness and he smiled so often and with such extraordinary grace that the conversation will always remain engraved in my memory. Unfortunately other people came and the conversation was interrupted. We were so sorry for it but it could not be helped. We returned talking about it. Tatyasahib Nulkar was not present during the first part of the conversation but came later on. Balasahib Bhâte came in the evening and we sat again talking about the conversation.

Page 7 8-12-1910.

In the morning after prayer we saw Sayin Maharaj as usual when he was going out. Later on we went to see him in the afternoon but had to turn back as he was washing his feet. Babasaheb Sahasrabuddhe, myself, my son and a certain gentleman who came this morning formed the company that went and had to return. Tatyasahib

Nulkar did not accompany us. 'Later on we went again, but Sayin Sahib dismissed us very soon. So we returned. He appeared very much engaged in thinking out something. At night Sayin Sahib slept at the Chavadi and we went to see the procession. It was very nice. The gentleman mentioned above is a Police-Officer, I believe, Head Constable. He was charged with extracting money and tried by the court of cessions. He vowed to visit Sayin Maharaj if he was acquitted. He was acquitted and so came to fulfil his vow. On seeing him Sayin Maharaj appeared affected and said "Why did you not stay a few days there? The poor people must have felt disappointed." He repeated this twice. We learnt afterwards that the gentleman's friends pressed him to stay and that he did not comply with their request. He had never seen Sayin Saheb before, and ofcourse the latter could not have seen him before. The wonder is how Sayin Maharaj knew him and said what he did.

Page 9 9-12-1910.

I and my son intended going away today. In the morning, after prayer when we went as usual to see Sayin Maharaj, he asked my son if he intended going away and added that we may go away. We thought the necessary permission had been granted and made ready to start. Baba packed all things and engaged a spring cart and another to carry our things, and in the afternoon went to formally see the Sayin Maharaj before actually starting. On seeing me Sayin Maharaj said. "Do you really in

tend going?" I replied "I wish to go but not if you do not permit." He said "Then you may go to-morrow or the day after. This is our house. The Wada is our house, and why need anybody be afraid while I am here? This is our house and you should look upon it as your own house". I agreed to stay and countermanded all engagements for departure. We sat down talking. Sayin Maharaj was in a very pleasant mood and said many pleasant things but I am afraid I did not understand him.

Pages 10-11 10-12-1910.

In the morning after prayer I told my son Baba never to mention anything about our going away to Sayin Maharaj. He knows all and would know when to send us away. As usual we saw Sayin Saheb as he was going out, and later on when we went to the Musjid, Sayin Saheb was very much pleased and told the story of a former life of a young girl who was playing with him. He said she was an artist and died and was as usual buried. Sayin Saheb passed that way and spent a night near her tomb. So she accompanied him. He kept her in a Babul tree and then brought her here. He said he was Kabir before and used to spin yarn. The con versation was exceedingly pleasant. In the after-noon Mr. Shridharpant Paranjpe of Wardha accompained by one Mr. Pandit, another Doctor, and a third gentleman came. Mr. Patwardhan, junior of Ahmednagar was with them. My son and he are old college friends. They all went to see Sayin Saheb and we all accompanied them. Sayin Saheb

treated them the same way as he treats every body and talked first of Teli, Marwadi etc. etc. Then he talked of buildings that are being put up and added "The world is gone mad. Every man has acquired a peculiarity of evil thinking. I never put myself on an equality with any of them.So I never listen to what they say. Nay, I never reply. What should I reply?" He then distributed "Udi' and told us to return to Wada. He singled out Patwardhan Junior and told him to stay behind as usual mentioning "tomorrow" as the day of departure. I and Babasaheb Sahasrabuddhe returned to Wada. It appears Paranjpe and his companions went to the Lady Radha-krishna. Bapusaheb Jog's wife has been ill. She has benifitted very much by what Sayin Saheb says and he gives no medicine but apparently she lost patience today and wanted to go away. Even Bapusaheb Jog, out of sheer helplessness agreed to let her go. Sayin Saheb made repeated inquiries about her and when she was going, when, however, in the evening Bapusaheb Jog proposed to go formally to Sayinsaheb for asking permission, she said she felt better and did not wish to go.—we wondered.

Pages 12–13 11-12-1910.

In the morning after I finished my prayer and had a wash, Mr. Haribhaoo Dixit of Bombay with a few companions, Mr. Tarkhad son of the late Dr. Atmaram Pandurang, and Mr. Mahajani who is a cousin of Annasaheb Mahajani of Akola. we went to Sayin Saheb as usual and today's conversation

was both important and marked by two incidents. Sayin Maharaj said that he used to sit in a corner and desired to exchange the lower part of his body for that of a parrot. The exchange came and he did not realise for a year and lost one lakh of rupees. Then he began to sit near a post and then a great serpent woke up and was very angry. It used to jump up and also fall from above. Then he changed the subject apparently and said that he visited a place and the Patil there would not let him go unless he made a plantation and hard footpath through it. He said he completed both. Some people came in at this time. To the man, he said. "You have nobody but me to look after you" Looking round he added that she was a relation of his and had married the Rohillas who looted the man Then he said, the world is bad People ware not as they were before. Formerly they used to be pious and trustful. Now they were unbelieving and disposed to contemplate the evil side, and then he added something which I could not catch. It was something about his father, grand father and his becoming the one and the other alterna, tively. Now as to the incidents, Mr. Dixit brought fruits. Sayin Saheb ate some and was distributing the others. Balasaheb, Mamlatdar of this Taluka, was there and said that Sayin Maharaj was giving away only fruits of one kind. My son told his friend Mr. Patwardhan that Sayin Maharaj accepted or refused fruits in proportion to the devction with which they were offered. My son Baba tried to tell this to me and wished to do the same to

I was a bit late and missed a very interesting story told by him. He teaches in parables. It was about a man having a very beautiful horse, which, do what he could, would not go in pair. It was taken all round and given all the usual training, to no purpose. At last a *widwan* suggested its being taken to the place from which it was originally brought. This was done and then the horse went all right in the harness and became very useful. I heard the fragment of the parable. Then he inquired when I was going. I replied that I would go when he gave me permission of his own accord to go. He replied, "You go today after taking your meals" and later on sent curds by the hands of Madhavrao Deshpande as Prasad to me. I had it at meal, and soon after it, went to Sayin Saheb. He confirmed his permission to go as soon as I went. My son did not feel sure of the permission and so asked expressly and the permission was given in clear words. The Sayin Maharaj today asked Daxana of others, but nothing of me or my son. I was very low in funds and he appeared to know it. After saying good-bye to Mr. Nulkar, Mr. Dixit, Mr. Bapusaheb Jog, Babasaheb Sahasrabuddhe, Madhavrao Deshpande, Balasaheb Bhate, Wasudeorao and others' we left with Patwardhan, Pradhan, Kaka Mahajani, Mr. Tarkhad and Mr. Bhide who came today. We caught the train about 6-30 p. m. at Kopargaon and travelled to Manmad, Mr. Bhide getting down at Yeola. I and my son will soon leave Manmad by the Punjab Mail.

Patwardhan. This made a little noise and Sayin Maharaj looked at me with an eye that blazed wonderfully and sparkled with anger. He demanded what I said. I replied that I was saying nothing and that children were talking with each other. He looked at my son and Patwardhan and changed the mood immediately. Towards the close Balasaheb Mirikar remarked that Sayin Maharaj was talking all through to Haribhaoo Dixit. In the afternoon while we were at meals Mr. Mirikar's father who is an Inamdar and special Magistrate at Ahmednagar came. He is a very respectable gentleman of the old stamp. I liked his conversation very much. In the evening we saw Sayin Saheb as usual and at night we sat talking, and Mr. Nulkar's son Vishwanath did Bhajan as he does every day.

Pages 14–15 12–12–1910.

In the morning after prayer we saw Sayin Maharaj passing out as usual and sat talking among ourselves as usual. Mr. Dixit appears to have turned a new leaf altogether and spends a good deal of his time in prayer, and his temper which was always mild appears to have acquired the peculiar sweetness which is entirely due to internal calm. Rao Bahadur Rajarampant Dixit came soon after from Pulgaon. He said he had no intention of visiting Shirdi when he left Nagpur, but somehow at Pulgaon he made up his mind to visit very suddenly and made the journey practically on the spur of the moment. I was very glad to see him. We all went to see Sayin Saheb later on

रा. रा. रघुवीर भास्कर पुरंदरे राहणार वांद्रें यांचे श्रीसाईबाबां बद्दल अनुभवः—

प्रथमतः मी शिरडीस गेलों तेव्हां मजबरोबर माझी आई, बायको, माझ्या मुली, भाऊ व भाचा असे होते. जातांना माझी लहान मुलगी फारच अजारी होती. त्यावेळीं माझ्या आईच्या मनांतून मुलीस लांबच्या प्रवासांत नेण्याचें नव्हतें परंतु मी कोणाचेंच ऐकिलें नाहीं व तसाच निघालों तो दिवस श्रावण वा॥ ५ चा होता. त्यावेळीं प्रथमच मी सर्व मंडळींसह श्रीच्या दर्शनास शिरडीस गेल्यावर पूजा, हार वगैरे करून मी लांब सर्पणाच्या खोलीपाशीं बसलों. परंतु मला श्रीनें आपल्या चरणापाशीं जवळ बोलावून बसविलें. मी पाय दाबूं लागलों व श्री मधूनमधून मला चिलीम देऊं लागले. ती घेण्याचें मी पुष्कळदां नाकारलें त्यावर बरीच मंडळी मजवर रागावली व म्हणाली कीं, बाबा आपणांस चिलीम देत असतां आपण घेतली नाहीं हें बरें केलें नाहीं अस्तु. मी तिसऱ्या प्रहरीं पुन्हां श्रीच्या चरणाशीं गेलों त्यावेळीं बरीच मंडळी तेथें होती. त्यावेळीं तर त्यांनीं मला जबरीनें चिलीम देऊन ओढण्यास सांगितली व म्हटलें कीं "लोक वेडे नाहींत. कांहींतरी विचार करूनच आपण वागावें." पुढें अनेक वेळीं मी सर्व मंडळीसह श्रीच्या दर्शनास जात असें. एके दिवशीं श्री म्हणाले कीं जागा घेऊन वाडा बांधिला पाहिजे. त्या वेळीं श्रीच्या बोलण्याकडे मी फारसें लक्ष दिलें नाहीं. कारण, त्या वेळीं वाडा किंवा एखादें घर बांधण्याची कल्पनासुद्धां माझ्या मनांत येणें शक्य नव्हतें कारण माझी सांपत्तिक स्थिति त्यावेळीं फार भयंकर होती. अस्तु. त्यावर श्री फकीर बाबास म्हणाले "पहा लोक मी म्हणतों त्याकडे लक्ष न देतां आपल्या फिकीरींतच रहातात. तूं तरी त्या रामभाऊला विचार कीं, तुला माझें बोलणें पटलें कीं नाहीं व तूं तसें करणार कीं नाहीं" त्या वेळीं फकीरबाबा सर्वत्रांना विचारण्यास लागले कीं रामभाऊ कोण आहे. अर्थात् त्यावेळीं तेथें रामभाऊ नांवाचा मनुष्य कोणीच नव्हता. त्यावर श्री म्हणाले "ह्या विश्वनाथाला विचार" विश्वनाथ या नांवाचाही तेथें कोणी नव्हता. त्या वेळीं श्री माझ्याकडे हात करून म्हणाले "त्या भटल्याला विचार" त्यावर

मी श्रीच्या चरणीं मस्तक ठेवून म्हटलें कीं हीं गोष्ट मजकडून मुळींच होणें शक्य नाहीं. त्यावर श्री म्हणाले कीं जें शक्य नाहीं तेंच मीं करीन व करवून घेईन. तरीही मी म्हटलें कीं हें मला अगदीं शक्य नाहीं त्यावर श्री म्हणाले "मी तुला मस्त पैसा देईन. पुरून उरेल इतका देईन, मनमुराद भरके देऊंगा. मी तुळ्या वगैरे घेऊन ठेविल्या आहेत तूं हो म्हण." त्यावर मी श्रीचरणीं मस्तक ठेवून म्हणालों कीं आपण असतां व असा आपला आशिर्वाद असतां आतां मी कधीं भिणार नाहीं. परंतु आपणच हें सर्व केलें पाहिजे. कारण आपण सर्व जाणतच अहात. त्यावर बाबा म्हणाले "अल्ला मालिक है." व पुढें मला श्रीनें खिशांत हात घालून मूठभर पैसे दिले. त्या सुमारें सहा आण्याच्या दिडक्या होत्या. त्या मी घेत नव्हतों तरी त्यांनीं "ठेव, असू दे; आपल्याला पाहिजे आहेत" असें म्हटलें व माझ्या बंधूस २ ढबू दिले. त्या वेळीं आमच्या मातोश्रीच्या मनांत नाशिकास जावयाचें होतें. परवानगी विचारतां श्री म्हणत "जाऊं दोन प्रहरीं." असें कर करून मला त्यावेळीं श्रीनें अकरा दिवस ठेवून घेतलें व नंतर नाशिकास जाण्याची परवानगी दिली. ती ही अशी "एक दिवस जावें, दुसरे दिवशीं रहावें व तिसरे दिवशीं घरीं चालतें व्हावें." परंतु मातोश्रीच्या तीर्थविधि संबंधानें बाबा कांहीं बोलले नाहींत. त्याप्रमाणें दुसरे दिवशीं सकाळींच श्रीची आज्ञा घ्यावयास गेलों त्यावेळीं मला आनंदानें आज्ञा व उदी व प्रसाद दिला. नंतर आमच्या मातोश्री वगैरे सर्व मंडळी आज्ञा मागावयास गेली. त्यांना म्हणाले " त्याला सांगा कीं उपाशीं जाऊं नये. जेऊन खाऊन आनंदानें जावें " त्याप्रमाणें त्या मंडळीनें मला सांगितल्यावरून मी पुन्हां गाडींतून सर्व सामान बाहेर काढून जेवणाच्या तयारीस लागलों. नंतर श्रीची आरती वगैरे आटोपल्यावर आई बाबांस म्हणाल्या " बाबा आपली नजर लेकरावर असावी." बाबा म्हणाले " आई, मी माझा भाऊ एक सोडून हजार कोसावर असला तरी त्याला विसरणार नाहीं व त्याला टाकून मी एवढेंही खात नाहीं व खाणार नाहीं. अल्ला है. तूं कोठें त्याला वाढविलेंस ! मी लहान होतों तेव्हां पासूनच त्याचे मागें पुढें असतों. जाव अल्ला अच्छा करेगा. मनमुराद

देयेगा. फिकीर करूं नको." नंतर आम्ही नाशिकास आलों व रा. रा. दामोदर पाराशरे ह्यांच्या घरीं उतरलों. त्यांनीं आमची तर्तूज फार चांगल्या रीतीनें ठेविली. तो दिवस भाद्रपद शु॥ ३ चा होता व संध्याकाळीं मातोश्रीस सांगितलें कीं, तीर्थविधि करणें असेल तर करून घ्या. उद्यां करूं, आज श्री गणपती उत्सवाची गर्दी आहे असें त्यांनीं म्हटलें मातोश्रीचा बेत झाला. मला विचारलें तुम्ही तीर्थविधि करणार काय ? मीं म्हटलें नाहीं. कारण श्रीची आज्ञा नव्हती. तरी आपल्याला करणेंच असल्यास मांझ्या धाकट्या भावाकडून करवा असें मी म्हटलें व तसें ठरलेंही. परंतु श्रीची आज्ञा नसल्या-मुळें त्या आमच्या बंधूला त्याच दिवशीं इतका ताप आला, व तो इतका चेत होऊन पडला कीं त्याला सूर्योदय व सूर्यास्ताचे भानहीं राहिलें नाहीं. ह्यामुळें मातोश्री वगैरे फारच घाबरलीं व त्यांनीं त्याला घरी आण-ण्याचा बेत केला. रा. रा. दामोदर पाराशरे हे फारच घाबरले व त्यांनीं मला सांगितलें कीं, आपण आतांच घरीं जा.गाडी आहे. मी सांगि-तलें "मला आज रहाण्याबद्दलची श्रीची आज्ञा आहे. मी आज जाणार नाहीं व उद्यां तुम्हीं रहा म्हटलें तरी मी रहाणार नाहीं. व त्याप्रमाणें सर्व मंडळी राहिलों व ते पराशरेंही तेथेंच रात्रीस वस्तीस राहिले. कारण बंधूचा ताप फारच वाढला. तरी पण तोच पहाटेस ४ वाजतां मला हांक मारीत उठला व तहान फारच लागली आहे, तरी कांहीं प्यावयास द्या असें म्हणाला तेव्हांच श्रीची उदी चहांत टाकून मी त्याला दिली व तो शौचास गेला. व त्याला इतकी हुषारी वाटली कीं, त्यानें व नंतर सर्वांनीं निघण्याची तयारी केली. त्यावेळीं त्यानें गाडींतून जावें म्हणून सर्वांनीं पुष्कळ आग्रह केला तो त्यानें न मानितां ट्रामपर्यंत पायानेंच आला व नंतर ट्रामनें स्टेशनावर येऊन गाडी आली तींत बसून सर्वजण घरीं आलो. तेथेंही त्यानें गरम पाण्यानें स्नान न करितां थंड पाण्यानेंच केलें व पुन्हा पूर्वीप्रमाणें ताजातवाना झाला. त्याच दिवशीं श्री गंगापूजन केलें. त्यावेळीं आमच्या कुटुंबानें सर्व स्वैपाक केला. दोन्हीं वेळची जेवणें झालीं. रात्रीस सर्व झोंपी गेलों. रात्री सुमारें ३ च्या सुमारास माझ्या कुटुंबाला जुलाब व उलट्या होऊं लागल्या.

सकाळीं ८।९ वाजेपर्यंत हात पाय गार पडून निचेष्टित पडली. डॉक्टरला आणले. ते म्हणाले "ही १।२ तासाची सोवतीण आहे कारण श्वासोश्वास थंड पडूं लागला." सकाळीं मी तिच्या सोन्याच्या बांगड्या घडण्याकरितां शेजारीं सोनाराकडेस सकाळपासून होतों. त्या वेळीं मातोश्री वगैरे सर्व रडूं लागली व मला भावानें बोलावून आणलें त्यावेळीं तो पुढें आला व मी मागाहून आलों. त्या वेळीं श्री दत्त मंदिराच्या समोर श्री उभे आहेत, हातांत झोळी व सटका आहे व मला म्हणाले कीं, घाबरू नकोस उदी दे. घटका दो घटकांनीं बरी होईल. मी आहे व मी घरीं येऊन त्याप्रमाणें अर्धा शेर पाणी घेऊन त्यात श्रीची उदी घातली त्यावेळीं सर्व आड आली कीं अशा वेळीं थंड पाणी देऊं नको, परंतु मी कोणाचें न ऐकितां तिची दातखिळी उघडून हळू हळू तें उदी घातलेलें सर्व पाणी तिला पाजलें व तळास राहिलेली उदी सर्वांगास फासली व अंगावर पांघरूण ठेवलें. सर्व मंडळा रडत बसली. मी स्नान करून श्रीची पूजा करून नैवेद्य दाखवून जेवलों व नंतर बाहेर येतो तों पुन्हा डॉक्टर आले. त्यांनीं तिला पाहिलें व म्हणाले "आतां अंगास गरमी येत चालली असून नाडीही बरी आहे. आतां हिला मी दुसरें औषध देतों. मला विचारलें कीं हिला तूं काय दिलें ? मी म्हणालों कीं श्रीच्या उदीशिवाय कांहीं दिलें नाहीं.

पुढें सुमारें एक महिन्यानें वांद्रे येथें थोडी जागा घेण्याबद्दल मला माझे एका स्नेहानें आग्रह केला. त्या वेळीं मजजवळ कांहीं नव्हतें परंतु श्री समर्थलीला अगाध. मी ताबडतोब माझ्या स्नेह्यास पैशाबद्दल विनंती केली कीं मला जागा घेण्यास पैसे पाहिजेत. त्या वेळीं त्यांनीं मला कांहीं न विचारतां जागेला लागणारी रक्कम ताबडतोब मजपुढें ठेविली. त्या वेळीं मी त्यास विचारलें तुला कागद लिहून देऊं का ? तो म्हणाला कांहीं गरज नाहीं. अगोदर तुझें काम उरकून घे. पैसे सावकाश येतील. तेव्हां ती रक्कम घेऊन घरीं येऊन दुसरे दिवशीं जागेसंबंधीं नक्की करून रजीष्टर खत वगैरे नोंदवून जागा कबज्यांत घेतली. येवढें जरी झालें तरी वाडा बांधणें

मला अशक्यच होतें. म्हणून मी स्वस्थ राहिलों. त्यावर मी पुष्कळदां शिरडीस गेलों प्रत्येक वेळीं श्रीनें वाडा बांधण्याबद्दल मला सांगावें. इ० स० १९१२ च्या नाताळांत मी शिरडीस गेलों त्यावेळीं कै० वा० रा० रा० नानासाहेब चांदोरकर व श्री० ह० हरी सीताराम दीक्षीत वगैरे बरीच मंडळी शिरडीस श्रीदर्शन घेतल्यावर श्री म्हणाले " हा भाऊ मी सांगतो तें ऐकत नाही. माणूस बोलत का हैवान बोलत." तेंव्हां नानासाहेबांनीं विचारलें काय बाबांनीं तुम्हाला काय सांगितलें आहे. त्यावेळीं मी त्यांना ह्या वाडयाबद्दल सविस्तर हकीगत सांगितली तेंव्हां त्यांनीं श्री बाबांस सांगितलें कीं हें काम त्यांच्या शक्तीच्या अगदीं बाहेरचें आहे, तेंव्हां त्यांनीं काय करावें हें आम्हाला सांगा आपली आज्ञा असल्यास आम्ही त्याला वाडा बांधून देतों. श्री म्हणाले कीं नाना माझा भाऊ अगदीं वेडा आहे. त्याला लोकांनी फार तळून काढलें आहे. तरी तो कोणाला अबोचे अरे म्हणत नाहीं. मी कोठवर पाहूं. माझ्या सरकारांत त्याचा पैका पुष्कळ आहे तो मी त्याला देणार आहे. हा ऐकत नाहीं. तरीं त्यांनीं कोणाजवळ मागूं नये. मीच त्याला देईन. त्यांनीं माझेंच ऐकावें. तरीं देखील मी स्वस्त बसलों कारण इलाज नाहीं त्यावर पुन्हा मी श्रीच्या उरसास गेलों त्या वेळीं तर मला बरीच मेजवानी दिली ती मला हयातभर पुरणार आहे. मी व नांदेडकर गणपतराव वकील हे श्रीच्या पायरीपाशीं पहारा करीत असतां श्रीची तब्रियत एकाएकीं गेली. निदान एकाएकीं काय झालें असेल तें असो असें मला वाटलें. त्यावेळीं श्रीच्या उरसास सुमारें २०००० लोक असावे असा माझा अंदाज होता कारण शिवेच्या ओढयापलीकडे व राहत्याच्या बाजूलाही पहिल्या ओढयापलीकडेपर्यंत माणसें गच्च होतीं. थाळी फेकल्यास खालीं पडलीं नसती व ही सर्वत्र मंडळी श्रीच्या दर्शनाची अपेक्षा करीत होती. त्या वेळीं आम्ही थोडथोडी मंडळी दर्शनास जाऊं देत असूं. माणसें जात येत होतींच असें असतांना श्रीनें एकाएकीं नरसिंह रुप धारण करुन ते जे उठले ते माझ्या जवळ येऊन माझ्या आंगावर माणसें घालतो मला मशिदींत बसू देत नाहीं व चावडींतही बसू देत नाहीं असें म्हणून माझें नाक धरुन व दुसरे